

CRÒNICA D'UNA JORNADA: ORDENACIÓ TERRITORIAL, URBANISME I TRANSICIÓ NACIONAL

Dissabte, 5 de juliol de 2014

En Francesc Iglésies, vicesecretari d'Acció Política d'Esquerra Republicana és l'encarregat de fer la benvinguda a la jornada "Ordenació territorial, urbanisme i transició nacional" emmarcada en el cicle de jornades "Diàlegs per al nou país que volem". Esquerra Republicana es planteja els reptes, es planteja respostes, esboçant les línies d'acció sobre com ens agradaria que fos la República Catalana. Quan parlem de territori, parlem en definitiva d'identitat. El territori és el marc on hi bastirem el projecte de llibertat, que ens remet a una enorme responsabilitat. Ell mateix, encoratja a lluitar per culminar aquest projecte de llibertat, de la mà de la responsabilitat com a ciutadans fundadors que som de la República Catalana. Una jornada que compta amb una nòmina excepcional d'intel·lectuals i experts, que de ben segur les seves aportacions serviran per escriure una pàgina més de la República Catalana.

Seguidament, a mode de presentació, pren la paraula en Lluís Salvadó secretari general adjunt d'Esquerra Republicana. En primer lloc, contextualitza que fa un any es va celebrar la Conferència Nacional de la República Catalana per definir com voldríem que fos el país que estem construint. A partir de la Conferència s'han desplegat tot aquest seguit de jornades per tenir més precisió a l'hora de tenir un dibuix d'un nou país amb més ambició en l'Europa del segle XXI i els seus reptes que comporta de competitivitat i sostenibilitat. Esquerra Republicana té la responsabilitat derivada del pacte d'estabilitat parlamentària entre CIU i ER en el que s'intenta aportar el màxim criteri possible, en que aquestes jornades donen bons instruments, especialment important per un partit polític amb vocació de govern, com és el cas d'ER, en el que serà cridat a assumir responsabilitats en el govern del país com ja s'està fent des de molts ajuntaments. En Lluís Salvadó aprofita l'ocasió per dona dues reflexions. Primera, la vocació d'ER sovint és fer síntesi entre mons diferents, el món urbà i el món rural, aquells que tenen el peu al carrer i els que el tenen a les institucions... en definitiva de fer de síntesi de tot un seguit de reptes i fer-ho de forma multidisciplinar. Una síntesi que ens ha de permetre aconseguir un país equilibrat des de les grans ciutats fins al municipi més petit, i que al mateix temps aquest país sigui endreçat amb respecte pels seu valors patrimonials i mediambientals i alhora sigui un país competitiu i emprenedor. Aconseguir-ho tot alhora és el repte que tenim a partir d'un debat de moltes visions. Una síntesi que ha d'assumir reptes complexes en un món cada cop més complicat. I segona, sovint treballem en un sistema judicial extremadament garantista que ens ha de fer ser més precisos i que les normes estiguin més afinades. Al mateix temps que treballem per un país ordenat, la vocació de fer-ho bé sovint ens porta a no fer-ho. Això porta que projectes molts interessants, amb tanta garantia, provoca que no s'acabin fent aquests projectes i perdem oportunitats. Així que ER treballarà de forma intensa perquè les conclusions d'aquesta jornada serveixin per tenir més criteri per construir el nou país.

Què pot suposar la independència per l'ordenació territorial i l'urbanisme?

En Francesc Sutrias, president de la comissió sectorial de Política Territorial d'Esquerra Republicana, presenta el primer bloc de la jornada dedicat a "Ordenació territorial i urbanisme de la República Catalana". Un debat per escoltar i reflexionar. En el moment que està vivint el país, ens plantejarem què pot suposar un urbanisme de la República Catalana en termes del què podríem fer de diferent.

El primer en tractar la qüestió és l'Enric Argullol, catedràtic de Dret Administratiu (UPF) i una de les persones de referència en normativa urbanística, en el que exposa cinc consideracions i una

conclusió final. Primer de tot aclareix que la seva reflexió serà al voltant dels possibles impactes des d'una perspectiva institucional que pot tenir en la configuració d'una Catalunya sobirana. Primera consideració, posar en relleu, en l'àmbit de l'ordenació territorial, la configuració sobirana del país comporta menors conseqüències que en altres sectors. Perquè? Per que l'espai dels instruments d'ordenació era ampli i la possibilitat de la intervenció centralista eren menors que en altres camps. No obstant, al llarg d'aquests anys, com en la última llei estatal, va retorçar els instruments per condicionar de manera més intensa l'espai d'autonomia de la regulació i ordenació del territori i l'urbanisme. Això comporta que l'espai l'haguem de situar a l'entorn d'aquests espais. Segona consideració, el primer entorn que hem de tenir en compte és l'ordenació territorial de Catalunya. Des del 1979, des de les institucions catalanes, s'està pugnant per bastir la configuració territorial de Catalunya a partir de la realitat de Catalunya, per exemple amb el plantejament de les vegueries. Organitzar en plenitud l'organització territorial té un impacte molt important. Unes estructures adequades han de ser l'instrument essencial per portar endavant les iniciatives polítiques. Tercera consideració, les entitats locals han tingut sempre un paper fonamental en l'ordenació territorial i l'urbanisme, tenir la plenitud per regular i definir les competències d'aquestes entitats és essencial. La regulació dels ajuntaments està condicionada per la legislació estatal. Eliminar aquest condicionament i permetre revisar és un aspecte importantíssim per una política territorial. Perque és important tenir la plenitud? Que l'administració competent sigui la més propera als ciutadans és un dogma que està recollit a la normativa europea. A vegades, la regla de la llunyania també pot ser important referent a la normativa urbanística. D'altra banda, la regulació del finançament de les administracions locals. L'urbanisme es va convertir en la caixa B de la hisenda local, el qual ha provocat distorsions. Quarta consideració. En l'ordenació territorial i l'urbanisme conviu la visió global amb les incidències sectorials. El cas de la costa per exemple. El litoral és territori del municipi, però que té un titular, l'Estat central. Reunificar en les nostres institucions, la global i la sectorial, és una fita imprescindible. Que no tinguin altre marc de referència que el que ve donat per les decisions europees. La capacitat de renovació del país és molt gran, però s'ha de fer bé. S'ha de conservar la concepció del dret de propietat. Darrerament, s'ha transformat la concepció de dret de propietat, una marxa enrere seria alterar l'ordenació del territori o el valor del planejament. I cinquena consideració. Tenim una diferenciació entre classificació del sòl i d'altra banda la qualificació, la fixació dels usos i intensitat de l'ús (edificabilitat). Les lleis que hem heretat tenen diferències notòries en aquests dos camps. Un altre esquema possible seria barrejar la diferenciació de classificació que hi hagués, no només en tres tipus sinó una dotzena que combinés la qualificació dels usos. És una possibilitat. Cal crear un cert comú denominador de referència, que doni seguretat, més clar i més transparent. En un altre sentit, la incidència pot ser notable en l'articulació dels instruments en el que es concreten l'ordenació territorial: els plans. No sempre que hem volgut sortir d'aquest esquema s'ha encertat, per exemple les àrees. I finalment una reflexió. En quan a l'acció urbanística, tenim un sistema sofisticat. No assegura que l'ordenació arribi a bon port. Ens podríem plantejar una monitorització dels processos d'execució dels plans. Al final haurem de fer una reflexió sobre quin ha estat el desenvolupament urbanístic que s'ha produït, quan i com. Seria fàcil atribuir la destrucció del litoral a la dictadura, però amb un percentatge alt s'ha produït en democràcia. Cal preguntar-se perque s'ha produït. La construcció d'un país nou amb un moviment civic ha de donar l'imprescindible re-ordenament ètic per donar aixopluc a una veritable política territorial .

El segon ponent a parlar és el Josep Parcerisas, catedràtic d'Urbanisme de la ETSA (UPC). A parer seu, l'urbanisme és un assumpte descentralitzat des que l'autonomia existeix. A diferència d'altres àmbits en aquest hi ha una llarguíssima experiència de gestió. Unes pràctiques que es podrien perpetuar per inèrcia, amb independència d'assolir un estat propi. El fantasma de les inèrcies, com a títol, cal posar-hi atenció. Hi ha quelcom que serà un canvi radical, Catalunya deixarà de ser una nació tutelada per una altra administració que mantenia les competències. L'escenari a que ens

dirigim entre la UE i la catalana és que no hi haurà restricció d'una administració tutelar. Però també hi ha un conjunt de pràctiques que hauríem de posar en evidència. En el futur, l'experiència de les pràctiques de l'estat pesarà molt durant els primers anys. Quines són? La primera, no totes les inversions en infraestructures són productives. L'Estat espanyol ha malbarat en inversions sumptuàries. Però el desplegament de les infraestructures dels anys 90 no totes són atribuïbles a les pràctiques de l'Estat. Cal tenir present l'anàlisi cost-benefici de les inversions. En el camp de la mobilitat, el conseller Nadal, proposava una xarxa de tramvies al Camp de Tarragona totalment surrealista. Si es visita Girona i l'estació d'alta velocitat, queda clar que les responsabilitats són compartides. El pas d'alta velocitat per Barcelona, sense estació a l'aeroport, no és imputable al Govern de Madrid. Segon assumpte, l'Estat ha dissenyat el model de les províncies. Són vistes com un segon nivell de suport local. Esperem la seva desaparició. Llavors que passarà? Les comarques no són províncies a mida catalana? No semblen eficaces. Ara hi ha un nou paradigma en l'ordenació territorial. Tercer assumpte, hem d'estar atents en un moment de grans esperances. El 1977 a Tortosa es va aplegar el Congrés de Cultura Catalana, llavors ja hi eren les discussions de geometria variable sobre l'ordenació. Segurament necessitem unes circumscripcions per a l'ordenació territorial. Els plans sectorials i els plans directors fan el seu servei, no ens encallem ens discussions administratives. La llosa, és la consideració de les ciutats i les regions i la seva capacitat de desenvolupament. El pes de les ciutats italianes, de la Barcelona comptal, per exemple. Com fer administracions potents? Davant d'això, suggereix el model francès. Cinquè assumpte, la gestió urbanística s'hauria de capgirar del tot, la producció urbana neta de sòl, s'ha de fer de l'expropiació com un fet ordinari per ordenar i regular els usos del sòl. El mercat de l'habitatge es mereix una regulació per funcionar. Sisè assumpte, l'urbanisme no és només un fet administratiu, és també de cultura. Cal evitar que esdevinguin subhastes, mereix que tinguin concursos d'idees, l'urbanisme és l'art de ben establir. Si Catalunya esdevé estat, Barcelona serà capital. Barcelona és una ciutat que s'ha aconseguit desacomplexar-la. Catalunya ha de deixar de ser un *sandwich* entre l'Estat i la ciutat, ha de jugar a la primera lliga.

El tercer dels ponents és en Xavier Carceller, doctor arquitecte. En primer lloc, es proposa tractar de les repercussions mediambientals. Tal i com assenyala, a ningú no se li escapa les repercussions ambientals del caràcter de l'urbanisme. El sòl es considera com un recurs natural, també des de la perspectiva jurídica. El principi del desenvolupament sostenible va ser adoptat entre la legislació que s'ha de tenir en compte. Qualsevol estratègia de sostenibilitat s'ha de mantenir en base als recursos naturals, sinó és impossible. El sòl forma part d'aquesta base, però és un recurs natural del qual depenen tots els demés, subsòls, marins... La tendència des d'aquesta perspectiva és especialment rellevant perquè afecta als altres recursos. En el marc comunitari, les legislacions i estratègies ambientals són en un nivell molt macro, perfilen un marc general de referència, a vegades contradictoris. La llei estatal del 1998, "la del todo urbanizable", no entrava en contradicció amb cap normativa europea. Des del punt de vista normatiu, les directives incideixen indirectament. El mateix passa amb les estratègies territorials europees. Des del punt de vista central, el Tractat de Lisboa estableix els principals principis. El primer, sobre els aspectes preventius, de cautela, intentar evitar que es produeixin perturbacions significatives i intentar no corregir a posteriori. És clau en un enfocament ambiental. L'urbanisme té assignada la funció de caràcter preventiu, distribuir els usos de manera adequada en relació a les possibilitats del territori. Prevenir no costa diners, en canvi ser pal·liatiu pot ser molt car. A Catalunya el marc normatiu i competencial permet assolir-ho, en altres àmbits és insuficient: energia, aigua, litoral... En deriven tres aspectes claus: sistemes urbans, biodiversitat i canvi climàtic. El primer, els sistemes urbans, intenta reduir al màxim el consum de sòl, que comporta reduir formes de contaminació sobre la biodiversitat i el paisatge. Cal tendir a l'autosuficiència energètica de les ciutats, que generi la mateixa energia que consumeix. Però les polítiques estatals no van en aquesta direcció, es castiguen les energies renovables. Segon, la biodiversitat, cal configurar una infraestructura verda en el territori, garantir la

qualitat del paisatge. La xarxa natura 2000 es planteja protegir el substrat de recursos, és un aspecte clau, però cal anar més enllà. Hi ha un aspecte, els sòls de protecció especial, agrícola i paisatgístic, que han de ser la base de la infraestructura verda del territori. Cal una gestió específica des del desenvolupament de la sostenibilitat. I tercer, el canvi climàtic, en que cal tenir present dos aspectes, d'una banda la prevenció i evitar les emissions i de l'altra l'adaptació al sistema de canvi climàtic. Els costos anuals serà de centenars de milers de milions a l'any de despeses que comportarà, segons les previsions. Canviarà acceleradament els propers decennis, les tendències són clares. Això comportarà canvis en els usos i problemes i oportunitats que sorgiran. Enfront aquests problemes cal fer actuacions anticipadament i també aspectes preventius.

Què n'esperem de l'ordenació territorial i l'urbanisme de la República Catalana?

La segona part de la jornada va dedicada a plantejar què n'esperem de la futura República Catalana respecte de l'ordenació territorial i l'urbanisme. L'Antoni Ferran, membre de la sectorial de Política Territorial, és l'encarregat de moderar aquesta taula de debat de caràcter multidisciplinari.

El primer en parlar és l'Oriol Altisench, degà del Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports, un col·lectiu responsable de la construcció de les grans infraestructures (ferrocarrils, ports, aeroports, subministraments, telecomunicacions...) que afecten al territori. Explica que recentment el Col·legi ha donat la medalla Ildefons Cerdà a dos polítics, a la ministra Ana Pastor i al conseller Santi Vila, com a reconeixement que a vegades és possible entendre's. Cal entendre's en la gestió del territori, en la que cada cop han d'intervenir més equips professionals interdisciplinaris. És una reivindicació molt important, cal tenir en compte que en el procés haurem de decidir qüestions que comportaran molts riscos, com més professionals hi intervinguem més possibilitats tindrem d'encertar-la. Planteja dues idees. La primera, la d'un real equilibri territorial. O ens creiem la Catalunya equilibrada territorialment o el nostre país comença amb una coixera perquè perdrem oportunitats. Per exemple, tota la gent que viu a Tarragona i tota la que viu a Reus, tots caben dins l'estadi del FC Barcelona, uns asseguts i uns altres dempeus, és un exercici per entendre la dimensió de Barcelona. *"Per mal camí no es pot anar a bon poble"*, diu una dita popular. A Catalunya entrem i sortim només d'una manera, pagant, avui la única autovia gratuïta és la de Lleida a Osca. O bé les grans infraestructures les seguim mantenim pagant-les o bé les rescabalem perquè puguem entrar i sortir per un bon camí, com és una autovia.

En segon lloc pren la paraula en Josep Antoni Bàguena, membre de la Junta de la Societat Catalana d'Ordenació del Territori, una societat que prové del Congrés de Cultura Catalana del 1977. Ara s'està tornant a celebrar el debat per repensar l'ordenació territorial en un moment de transició nacional, política, urbana... de canvis accelerats al territori. La Societat ha plantejat un debat amb una sèrie de propostes que s'han de tenir en compte. Es plantegen algunes línies de treball com ara, quins són els reptes disciplinars, quin és el nostre rol i transmetre coneixement per transformar en política pública. També, quina planta re-organitzativa i organització territorial, econòmica, escenari ambiental, mobilitat, ruralitat, etc. També s'han generat alguns debats transversals. S'ha generat un debat sobre l'ètica a l'urbanisme. També de la responsabilitat i lleialtat a les administracions públiques, en el sentit que l'administració ha d'entomar discursos que els superen i que no han estat integrats al marc jurídic. També un grup sobre veus i marcs emergents, per donar veu a algunes qüestions: metabolisme urbà, cicles tancats, sistemes verds i sistemes agroalimentaris, reciclatge, urbanisme de parcel·la enlloc d'urbanisme sector, valor dels plans... El criteri que ha quallat és tornar a unes bases, retornar a unes bases de la vida urbana, del fet col·lectiu. No com a una simple fase de participació pública, s'ha d'integrar en totes les fases de la política pública. Des de la definició de la problemàtica, la substantivació de la política en normativa, l'administració en aplicar-la i fins a la seva gestió. Tot s'ha d'integrar en el fet col·lectiu. Una qüestió

necessària és l'organització territorial, amb funcions atribuïbles de competència en funció de la figura de planejament que afecta a aquest territori. Si una oportunitat cal aprofitar és l'organització territorial, no tenim receptes màgiques sinó adaptar les atribucions amb una jerarquia de funcions i integrar al rol que cada ajuntament ha de jugar en aquest marc. I atorgar als municipis la capacitat de cooperar i autorgantzar-se en base a uns criteris de l'Estat.

El tercer en parlar és en Lluís Comeron, degà del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Què n'esperem de l'ordenació del territori i l'urbanisme? Tenir clar els objectius. A parer seu, cal partir del planejament estratègic, la missió i la visió. La missió, volem un model de país eficient i un projecte compartit. El com, la visió, que estem veient quan diem això? Una hipòtesi subjectiva: plantejar-ho en termes de transformació més a la curta, no tant a la llarga, definir un objectiu a 10 anys, a mig termini, amb una legislació a mig termini assumible. Plantejat així, l'objectiu dels propers anys és transformar, no planejar, tenim un reptes de transformació de les ciutats radical i intensa. El que no són ciutats, el teixit residencial, encara necessita més urgència, una superfície d'habitatges unifamiliars aïllats és incompatible en relació a les ràtios de sostenibilitat. Les taques residencials no ciutadanes també, els espais industrials per exemple. Tenim 4.000 polígons a Catalunya amb una superfície per treballar superior a la ciutat de Barcelona. Hem d'afrontar la transformació de la ciutat consolidada, la ciutat no consolidada i la ciutat industrial. I finalment els valors, transformar perquè? Per la sostenibilitat real, avui no és realista perquè està sota del necessari. El canvi de despesa energètic per habitant, amb el pas d'habitat rural a urbà el ràtio de consum incrementarà. Les ciutats tenen un consum energètic que si s'escampa arreu del món es necessitarien 5 planetes sencers, seguint els paràmetres nord-americans. Amb el model de la nostra ciutat, només amb un 20% menys d'energia, es seguirien necessitant 4 planetes. Per tant, cal plantejar un canvi més enllà. La segona directriu, ha de ser un projecte de desenvolupament urbà. Sobre la relació entre tecnologia i urbanisme o tecnologia i història, els errors han vingut quan s'ha confós tecnologia amb transformació de la ciutat. Hem de recuperar una visió basada en la tradició més humanista de com es viuen les coses, com ens relacionem amb la història i la naturalesa humana. Tercer, àmbits de decisió. Cal aclarir una àmbits de decisió que siguin eficients, siguin consistents i ens els creiem. Hem de millorar el repte bottom-up, de res ens servirà que les ciutats siguin nostres si les decisions no són col·lectives. L'excés de normativa, la hiper-regulació no es convenient, hem de crear el monstre de la raó, en el que no tot cal que sigui regulat, en tot cas subjectivitats regulades. I per últim, també la funció de la propietat ha de ser més adequada. L'urbanisme té per objectiu millorar el valor de l'entorn que ha de poder revertir en el col·lectiu. No hem de renunciar a l'urbanisme sinó redefinir el valor, integrant i atacant el mercat del sòl, el sector de la construcció i la qualitat (paisatge, ciutats i arquitectura).

El quart tron de paraula li correspon a l'Aina González, coordinadora de la Comissió de Territori del Col·legi d'Ambientòlegs de Catalunya. Ella posa de relleu els aspectes ambientals. En la situació actual, el marc europeu és molt ampli en ordenació del territori com a medi ambient. Hi ha aspectes preocupants, com no tenir prou en compte l'assessorament científic i tècnic, la manca de seguiment i informació sobre el medi i la dràstica retallada en la conservació d'espais naturals. Què n'esperem a la República Catalana? Doncs que els aspectes mediambientals s'integrin de manera transversal, cal impulsar un canvi de model territorial i econòmic per evitar bombolles immobiliàries, deixar de considerar els aspectes mediambientals com a afegits i estiguin al centre, i fer realitat allò que està escrit a les lleis de l'urbanisme del país. Cal la incorporació de criteris de sostenibilitat en la concepció, en els mecanismes d'estalvi aigua, en les energies renovables, en la gestió de residus i cal reformular els mecanismes d'avaluació ambientals, sovint els plans parcials passen per avaluació ambiental, no es fa en el nivell adequat. Cal que l'avaluació ambiental sigui una eina potent i rigorosa que permeti estalviar conflictes territorials futurs, el que costa és redreçar els impactes que ja s'han produït. El govern s'hauria de comprometre en la normativa al menor impacte

ambiental. Sobre aspectes econòmics, cal un finançament adequat pel patrimoni natural sostenible a partir d'una fiscalitat ambiental, qui contamina paga, un canvi profund penalitzant a qui fa impactes negatius en la sostenibilitat. Cal canviar el sistema de finançament dels municipis, en que una de les principals fonts d'ingressos ha estat l'urbanisme i la construcció. Cal una regulació del no urbanitzable sense caure en una visió localista i planificar segons la realitat funcional real del territori. I finalment, disposar d'una fiscalia ambiental per executar bé les normes i que es compleixin.

En cinquè lloc toca el torn a en Joan Ràfols, vice-degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya i president de la Comissió d'Economia Territorial i Urbana. El territori és un instrument clau per a la civilització. El territori català està molt ocupat en allò que és ocupable: valls del riu, planes... Aquest territori s'ha ocupat amb disfuncionalitats importants i s'han ocupat algunes parts que no tocava. Però no tot s'ha fet tant malament. Sovint, les que s'han fet més malament ha estat a causa de grups de pressió dominants de caire local. En altres casos s'ha fet relativament bé, amb menys recursos. Per exemple a l'Àrea Metropolitana de Barcelona funciona molt millor que la de Madrid, gràcies a tenir una Pla General Metropolità que va posar en marxa una sèrie de mecanismes per un creixement equilibrat, un model de ciutats mínimament equilibrades en quan a població i activitat econòmica. El territori català està molt ocupat, queda molt poc per ocupar. Ara és intranscendent en un moment de crisi i poca construcció. Hi ha una vacant de sòl important com als polígons industrials. Però la manca de sòl és un problema a mig i llarg termini. Hi ha poc sòl per incorporar a les trames urbanes. Les concentracions a les grans ciutats es seguirà produint. En aquest sentit, si tenim poc sòl, l'important és reciclar el sòl existent. Tenim molts polígons industrials desocupats però la transformació és difícil. La indústria o l'activitat econòmica és totalment diferent, les fàbriques no s'assemblen al que es necessita ara. Igualment amb els hàbitats, tenim habitatges construïts fins el 1970 que deixa molt que desitjar en estàndards de qualitat de vida. El gran obstacle per complir amb Kyoto és el consum energètic de les llars, difícil de posar a la pràctica. Sobre sòl i urbanisme, s'ha d'acabar l'urbanisme de plusvàlua, no s'ha d'especular amb el sòl. Però en una Catalunya independent estarem en un context d'economia de mercat en el que s'ha de tenir present els mecanismes de mercat. La intervenció pública ha de tenir una actitud pro-activa de les pròpies administracions per eliminar les principals conseqüències d'uns mercats imperfectes des del punt de vista de la competència, com són els mercats de sòl. Aixà ha succeït a tota Europa. Com el cas de la congelació de preus i pujar preus per perspectives de futur. Cal recuperar una planificació a llarg termini. Si s'hagués tingut una planificació ben feta no s'hauria fet la tonteria dels ARE, en que en moltes no hi havia cap demanda. Cal lligar el desenvolupament dels programes a les dotacions pressupostàries. El sector de l'urbanisme a tingut moltes lleis, un excés legislatiu, cada cop de pitjor qualitat. Tenim un entramat en que tothom s'ho mira des del propi punt de vista. Això l'únic que fa és donar més discrecionalitat al funcionari de torn o polític de torn. A l'Ajuntament de Barcelona ara mateix han d'informar 21 departaments dintre del departament d'Urbanisme. Com que el nou país no es pot improvisar l'endemà és important acometre ara ja aquests temes bàsics, en especial en matèria d'activitat econòmica totalment obsoleta. Tenim una normativa sobre usos industrials al Pla General Metropolità en que, per exemple, el tamany d'establiment està tant detallat que no s'adapta. Per exemple, el magatzem no està reconegut com a ús industrial.

I per últim pren la paraula l'Helena Rodríguez, vice-presidenta de l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya. Segons diu, respecte al procés nacional, ens fa por caminar sols, ara no tindrem a qui donar les culpes, hem d'anar amb molta cura. És un bon moment per adequar la legislació en que caldrà treballar de forma interdisciplinari. Respecte l'urbanisme, regular el sòl ha estat un encert, però no cal fer-ho constantment i que es prohibeixi modificar la llei en fins a 20 anys. Cal eliminar la duplicitat de normativa, escurçar el temps o planejament, centrar-nos en polítiques justes d'adquisició de sòl. L'Incasol hauria de ser el regulador de sòl i de l'activitat

econòmica que se'n deriva per impedir l'especulació i afavorir un habitatge digne i adequat. Cal acabar amb els polígons a cada municipi per les plusvàlues. Compte amb l'urbanisme a la carta. Cal pensar en l'encaix de nous projectes amb una norma creativa que creï. Sobre el planejament de gestió urbanística, cal que sigui amb flexibilització però adaptant a cada municipi, una planificació adaptada a la realitat catalana. Primer, analitzar el territori amb sòls pendents d'executar. El planejament ha de ser de caràcter estratègic i ha de respectar els espais amb els seus valors. Cal prioritzar la compactació urbana versus la dispersió i compactar equipaments mancomunats. El territori, el tenim com el tenim. Preocupa molt aviam què fem amb tot el ja tenim aprovat i sense consolidar i no han començat l'obra, com els polígons sense una parcel·la venuda. Tenim plans territorials parcials que cal tenir en compte. Respecte el sòl urbanitzable cal ser dur quan sigui necessari i alhora permisible a l'hora dels usos per trobar l'equilibri. Tenir cura en els àmbits fronterers i evitar la consolidació de zones fora de planificació. Respecte el paisatge, l'actual llei és un instrument vàlid, cal garantir l'Observatori del Paisatge fer de l'ordenació del paisatge una política nacional catalana, incentivar projectes supramunicipals pel valor paisatgístic, evitar l'activitat de dispersió, necessitat de treballar en el paisatge urbà i periurbà, especialment el que afecta a les zones de transició. A la ciutat, el creixement urbà cal centrar-se en la rehabilitació urbana, sense deixar de vetllar pels cascs antics i barris deprimits. Cal la regeneració urbana com a compactació urbana, un bon exemple és el Pla de Barris. I que Barcelona exerceixi de capitalitat, salvaguardant els espais protegits del delta del Llobregat i el Besòs. Sobre l'habitatge, la Generalitat n'ha de ser gestora i fomentar el lloguer com a prioritat. Necessitem indicadors com el de la Memòria Social que defineixi i en concretí les reserves. Tenim molts reptes i temes. Cal treballar sense parar. Tenim pressa.

Conclusions

Per recollir les principals idees i propostes que s'han exposat durant la jornada, en Ricard Martínez, secretari nacional de Política Territorial, n'extreu algunes conclusions. Assenyala la necessitat de canvi de la relació de l'ordenació territorial i els processos judicials. És important una organització territorial, no hi ha localisme maldestre, ni despotisme territorial. Cal un equilibri en allò que es raonable. Els municipis han de tenir un finançament aliè a l'urbanisme i a la plusvàlua, tenint en compte els que ho fan bé. Hi ha voluntat de transformació, hem de lluitar contra els fantasmes de les inèrcies, la participació seria els caça-fantasmes de les inèrcies. Els models reguladors han de ser àgils, no podem tenir un sistema garantista farragós ni tampoc un tràmit àgil que comporta perills. La normativa europea no incideix directament però sí que es veritat que les normatives depenen directament d'ella, passant pel sedàs de l'estat. L'organització del territori és un projecte de desenvolupament humà. Construcció i transformació de l'àrea metropolitana i el rere país, la Re pública Catalana no pot deixar cap territori enrere. Catalunya s'ha de deslliurar del paradigma sandwich entre Estat i municipis. La construcció d'un país nou amb una societat que empeny ha de ser donar una nova política territorial. Caldrà tenir en compte quina serà la demanda de sòl a Barcelona i l'àrea metropolitana per les multinacionals que es voldran implantar i les noves institucions que s'hauran de crear. Hi haurà una demanda en un futur immediat. Tenir-ho en compte amb el sòl que s'ha de transformar. Tenim una enorme responsabilitat.

I per acabar tanca la jornada l'Oriol Junqueras, president d'Esquerra Republicana, en que subratlla la idea que hem de tenir en compte que les decisions que avui prenem no han de condicionar els graus de llibertat i de benestar de les generacions futures.

Francesc Sánchez
Tècnic de polítiques sectorials